Ecologie en cultuur: Hoe kunnen we volhouden?

Vanaf 1 juli 2026 krijgt GKO niet langer budget vanuit Dienst Milieu en Klimaat Stad Gent voor Greentrack (ecologische duurzaamheid). Het is een verontrustende beweging die zich niet enkel in Gent voltrekt, maar overal merkbaar is. Eind 2025 werd beslist dat PULSE Transitienetwerk geen subsidies meer krijgt van de Vlaamse Overheid. Ook onze belangrijkste partner over de taalgrens - EventChange - kreeg midden juni 2026 te horen dat de middelen die zij ontvingen vanuit het Cabinet Climat Wallonie (Directie Duurzame Ontwikkeling Wallonië) voor het huidige en de komende 4 jaar geschrapt worden. Zij gaan met eigen middelen en op halve kracht verder.
Binnen het huidige klimaat van besparingen blijken duurzaamheid en zorgzaamheid voor onze (leef)omgeving kind van de rekening te zijn.

En dat terwijl hitterecord na hitterecord wereldwijd sneuvelt en extreme weersomstandigheden met bosbranden en overstromingsgevaar toenemen.
Deze zomer drukt ons pijnlijk met de neus op de feiten…

En toch neemt de betrokkenheid bij thema's als ecologische zorgzaamheid, klimaatopwarming en duurzaamheid af. Zowel bij het beleid, organisaties en middenveld, als bij het brede publiek. En dit in een elkaar versterkende beweging: hoe minder het individu en organisaties ervan wakker liggen, hoe minder het beleid de noodzaak voelt hierop in te zetten, hoe minder organisaties zich gesteund (of via beleid gedwongen) voelen om hierop in te zetten, hoe minder zij mensen kunnen inspireren om hier ook zelf stappen in te zetten etc.

Zoals we de voorbije weken konden ervaren laat de klimaatopwarming zich niet intomen door een wispelturig en aarzelend (politiek) beleid op gebied van klimaat en milieu.
Naast de desastreuze aantasting van ecosystemen gaat klimaatverandering en de gevolgen daarvan ook over mensenrechten.

> Dit onderschrijft ook het VN-centrum voor mensenrechten:
> *"Climate change threatens the effective enjoyment of a range of human rights including those to life, water and sanitation, food, health, housing, self-determination, culture and development.'*

Het inzetten op ecologische duurzaamheid is bijgevolg iets dat ieder van ons aangaat en ten goede komt. Iedereen is verantwoordelijk. De valkuil hiervan is dat dit uitmondt in 'niemand is verantwoordelijk'. Wat nog versterkt wordt door een gevoel van 'te ver van mijn bed, te groot, te weinig impact, niet prioritair, een druppel op een (al te) hete plaat'.

Hoe kunnen we dit omdraaien naar actieve hoop, waarbij ieder individu, organisatie, beleid de bijdrage levert die hij/ zij/ die - vanuit zijn/ haar/ diens eigenheid of kern - kan leveren en opnieuw gelooft in de kracht van 'connecting the dots'?.

Het laatste decennium zette de cultuursector belangrijke stappen in ecologisch denken en doen. De transitie naar een duurzame, ecologische cultuursector is volop bezig. In Gent gingen we - met de oprichting van Greentrack Gent - verder dan praten, en droegen we actief bij aan een duurzame, ecologische cultuursector via verschillende wegen: netwerking en informatiedoorstroming, thematische infosessies, monitoring en rapportering van energiecijfers, concrete acties op organisatie- en sectorniveau, actieplannen, ontwikkelen van tools,...

De vragen die hier voor GKO - en breder voor de sector in zijn geheel - op dit moment liggen zijn:

- *'Hoe kunnen we onze verworven kennis en vaardigheden blijven inzetten?'*
- *'Hoe zullen we met de concrete, lokale tools en kennis die ontwikkeld zijn, verder aan een volhoudbaar pad voor onze sector (en de planeet) timmeren?'*
- *'En hoe kunnen we betrokkenheid voor ecologische duurzaamheid blijven aanwakkeren?'*
- *'Welke verantwoordelijkheid kunnen en willen wij dragen als Gentse cultuurorganisaties en bredere culturele sector?'*

Kunnen én willen we de tegendraadsheid die de culturele sector wel eens verweten wordt, inzetten als kritische drijfkracht voor de toekomst van onze planeet.

Nu overheden op dit thema steeds meer terugplooien, en het brede publiek gedwee de ogen sluit voor de ongemakkelijke werkelijkheid, is het dan niet aan ons om die collectieve verantwoordelijkheid terug op te pikken? Kunnen we die waakvlam terug aanwakkeren, bezitten wij die kracht en willen we die uitdragen?

Via de verbeeldingskracht die eigen is aan onze sector kunnen we toekomsten verbeelden, ervaringen creëren, creativiteit en creatief denken aanwakkeren, experimenteren. Op die manier kunnen we mensen meenemen in andere manieren van kijken, werken, verbinden en zo bijdragen aan de culturele verandering die nodig is om een duurzame volhoudbare toekomst te creëren

Het is de moeite waard om vanuit de eigenheid van je organisatie op zoek te gaan naar wat je 'wel' kan doen, met de mensen en de middelen die jullie ter beschikking hebben. Dien je binnenkort een aanvraag voor werkingsmiddelen in binnen het Kunstendecreet, neem je duurzame acties daarin op en voorzie hier in je begroting ook budget voor.

Onderstaande links kunnen je inspireren en op weg helpen:

- Toekomstvaardige Gentse Cultuursector in 2030: tekst en inspiratiekaarten
  Ga hiermee binnen je organisatie aan de slag voor het opmaken van een (meerjarig) actieplan op gebied van duurzaamheid in brede zin. Inspiratie voor het bepalen van strategische doelstellingen en acties op gebied van 4 basisprincipes: ecologisch evenwicht, sociaal-rechtvaardige duurzaamheid, veerkracht en inzetten van poëtische verbeelding.

- Tools Greentrack Gent: onder de tab <greentrack> vind je tools die je kunnen helpen bij je duurzaamheidsbeleid in het algemeen of op concrete thema's (mobiliteit, events,...)
- Tools & kennisbank PULSE Transitienetwerk: tools, good practices, inspirerende verhalen ontwikkeld voor en door het brede middenveld van socio-culturele en jeugdorganisaties Vlaanderen

Bedankt voor je betrokkenheid!

het GKO-team

Wil je graag je duurzaam engagement delen? Dat kan hieronder.

Vul aan indien van toepassing:

JA!

Naam/ naam organisatie:
……

vindt het als organisatie/ medewerker binnen de kunst- en cultuursector belangrijk om verder mee te werken aan duurzaamheid en zorgzaamheid voor onze leefomgeving.

In de komende beleidsperiode 2028-32 ga ik/ gaat mijn organisatie volgend engagement aan (noteer beknopt 1 of meerdere acties):
……
……
……
……

Handtekening: